

413

DEKRET

z dnia 28 października 1947 r.

o zmianie i uzupełnieniu ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym i rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych.

Na podstawie art. 4 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy z dnia 4 lipca 1947 r. o upoważnieniu Rządu do wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 49, poz. 252) — Rada Ministrów postanawia, a Rada Państwa zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W ustawie z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 396) z późniejszymi zmianami (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 95, poz. 855, z 1938 r. Nr 3, poz. 15, Nr 26, poz. 227, Nr 29, poz. 258, z 1939 r. Nr 71, poz. 476, z 1944 r. Nr 4, poz. 19, Nr 5, poz. 24, Nr 9, poz. 44, z 1945 r. Nr 43, poz. 240, z 1946 r. Nr 4, poz. 28, z 1947 r. Nr 2, poz. 4) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 11 otrzymuje brzmienie:

„Art. 11. 1. Osobom, których obowiązkowe ubezpieczenie w zakresie art. 1 pkt 2 lit. b) ustało, przysługuje prawo do kontynuowania ubezpieczenia, jeżeli przebyty w ubezpieczeniu co najmniej sto pięćdziesiąt tygodni składowych i zgłoszą zamiar kontynuowania ubezpieczenia w terminie trzech miesięcy od ustania obowiązku ubezpieczenia. Do powyższego trzymiesięcznego okresu nie wlicza się czasu choroby połączonej z niezdolnością do pracy oraz służby wojskowej.

2. Kontynuowanie ubezpieczenia ustaje, jeżeli ubezpieczony:

- 1) zgłosił zaprzestanie kontynuowania ubezpieczenia,
- 2) nie opłacił w ciągu roku kalendarzowego co najmniej trzydziestu dziewięciu składek tygodniowych.

3. Szczegółowe warunki kontynuowania ubezpieczenia (art. 10 i 11) określa Minister Pracy i Opieki Społecznej w drodze rozporządzeń”;

2) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. 1. Osoby nie podlegające obowiązkowi ubezpieczenia mogą dobrowolnie przystąpić do ubezpieczenia.

2. Warunki dobrowolnego ubezpieczenia określają rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej”;

3) w art. 16 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wysokość zarobków, stanowiących najniższą podstawę wymiaru świadczeń i składek, ustala Minister Pracy i Opieki Społecznej; ustalone normy przyjmuje się jako podstawę ubezpieczenia osób, pobierających wynagrodzenie niższe lub nie pobierających żadnego wynagrodzenia”;

4) w art. 140 dodaje się zdanie 2 w brzmieniu:

„Dodatek ten nie przysługuje za czas umieszczenia uprawnionego w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym”;

5) w art. 152 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„Art. 152. 1. Jeżeli po upływie dwu lub więcej lat od wypadku w zatrudnieniu lub zachorowania na chorobę zawodową zmniejszenie zdolności do zarobkowania nie przekracza 20%, Zakład Ubezpieczeń Społecznych zamiast renty wypłaca uprawnionemu jednorazową odprawę w wysokości trzydziestościeściomiesięcznej renty.

2. Renta wypadkowa, nie objęta ust. 1, może być na prośbę uprawnionego skapitalizowana. Skapitalizowanie renty może nastąpić tylko wówczas, gdy uprawniony do renty jest pełnoletni i gdy istnieje pewność celowego użycia skapitalizowanej renty”;

6) art. 179 otrzymuje brzmienie:

„Art. 179. 1. Prawo do renty wypadkowej powstaje z dniem ustania uprawnień do zasiłków lub do wynagrodzenia, przysługujących poszkodowanemu w myśl przepisów prawnych w okresie leczenia następstw wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej, a jeżeli poszkodowanemu uprawnienia te nie przysługują — z dniem powstania niezdolności do zarobkowania wskutek wypadku lub choroby zawodowej.

2. Prawo do rent wypadkowych wdowy, sieroty i dalszej rodziny powstaje z dniem

śmierci poszkodowanego wskutek wypadku lub choroby zawodowej, dla sierot zaś, które urodziły się po śmierci poszkodowanego, prawo to powstaje z dniem ich urodzenia”;

7) art. 182 otrzymuje brzmienie:

„Art. 182. W razie śmierci uprawnionego do świadczeń pieniężnych niezrealizowane jego prawa, które nie ustały przez przedawnienie, przechodzą na pozostałego przy życiu małżonka, jeżeli ten nie żyje — na dzieci, a w razie ich braku kolejno: na wnuków, którzy pozostawali na wyłącznym utrzymaniu zmarłego, na rodziców, na dziadków, na wnuków, którzy nie pozostawali na wyłącznym utrzymaniu zmarłego, na rodzeństwo. Osoby, na które przechodzą uprawnienia, mają również prawo dalszego prowadzenia nie ukończonego jeszcze postępowania w celu ustalenia świadczeń.”;

8) art. 192 i 193 otrzymują brzmienie:

„Art. 192. Jeżeli poza przypadkami, określonymi w art. 191, u jednej osoby zbiega się prawo do dwu lub więcej rent albo zaopatrzeń, wymienionych w niniejszej ustawie oraz w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr 106, poz. 911), wypłaca się w całości świadczenie najwyższe, zaś pozostałe w połowie.

Art. 193. W razie zbiegu praw do dodatku na dzieci, dodatku za bezradność lub do jednorazowej zapomogi pośmiernej z ubezpieczeń określonych w art. 1 pkt 2 niniejszej ustawy i w art. 1 pkt 2 — 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr 106, poz. 911) wypłaca się tylko jedno świadczenie, a w szczególności to, które przysługuje z ubezpieczenia od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych.”

9) w ust. 3 art. 186 cyfrę „193” zastępuje się cyfrą „192”;

10) art. 223 skreśla się.

Art. 2. W rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr 106, poz. 911) z późniejszymi zmianami (Dz. U. R. P. z 1923 r. Nr 26, poz. 231, z 1933 r. Nr 27, poz. 229, Nr 51, poz. 396, Nr 102, poz. 794, z 1934 r. Nr 39, poz. 347, Nr 95, poz. 855, z 1939 r. Nr 71, poz. 476, z 1945 r. Nr 43, poz. 240, z 1946 r. Nr 4, poz. 29, z 1947 r. Nr 2, poz. 3) wprowadza się zmiany następujące:

1) art. 9 otrzymuje brzmienie:

„Art. 9. Osobom, których obowiązkowe ubezpieczenie w zakresie, określonym w art.

1 pkt 2 — 4 ustało, przysługuje prawo do kontynuowania ubezpieczenia, jeżeli przebyły w ubezpieczeniu co najmniej 45 miesięcy składkowych i zgłoszą zamiar kontynuowania ubezpieczenia w terminie trzech miesięcy od ustania obowiązku ubezpieczenia. Do powyższego trzymiesięcznego okresu nie wlicza się czasu choroby, połączonej z niezdolnością do pracy oraz służby wojskowej.

Kontynuowanie ubezpieczenia ustaje, jeżeli ubezpieczony:

- 1) zgłosił zaprzestanie kontynuowania ubezpieczenia,
- 2) nie opłacił w ciągu roku kalendarzowego co najmniej 9 składek miesięcznych.

Szczegółowe warunki kontynuowania ubezpieczenia określa Minister Pracy i Opieki Społecznej w drodze rozporządzeń.”;

2) w art. 12 skreśla się ustęp 2;

3) w art. 14 zdanie drugie pkt 2 wydziela się jako oddzielny ustęp 2, zaś zdanie pierwsze pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) Wysokość zarobków, stanowiących najniższą podstawę wymiaru świadczeń i składek, ustala Minister Pracy i Opieki Społecznej; ustalone normy przyjmuje się jako podstawę ubezpieczenia osób, pobierających wynagrodzenie niższe lub nie pobierających żadnego wynagrodzenia.”;

4) w ust. 1 art. 40 dodaje się trzecie zdanie w brzmieniu:

„Dodatek ten nie przysługuje za czas umieszczenia uprawnionego w szpitalu lub w innym zakładzie leczniczym.”;

5) w art. 53 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„Jeżeli u jednej osoby zbiega się prawo do dwu lub więcej rent, określonych w art. 15, wypłaca się w całości rentę najwyższą, zaś pozostałe renty w połowie.”;

6) art. 126 otrzymuje brzmienie:

„Art. 126. W razie śmierci uprawnionego do świadczeń pieniężnych niezrealizowane jego prawa, które nie ustały przez przedawnienie, przechodzą na pozostałego przy życiu małżonka, jeżeli ten nie żyje — na dzieci, a w razie ich braku kolejno: na wnuków, którzy pozostawali na wyłącznym utrzymaniu zmarłego, na rodziców, na dziadków, na wnuków, którzy nie pozostawali na wyłącznym utrzymaniu zmarłego, na rodzeństwo. Osoby, na które przechodzą uprawnienia, mają również prawo dalszego prowadzenia nieukoń-

czego jeszcze postępowania w celu ustalenia świadczeń."

Art. 3. Minister Pracy i Opieki Społecznej może w drodze rozporządzeń wprowadzić jednolite zasady zaliczania okresów ubezpieczenia oraz zmieniać w kierunku ujednostajnienia świadczeń na korzyść ubezpieczonych i ich rodzin warunki nabywania uprawnień do świadczeń z poszczególnych rodzajów ubezpieczeń, określonych w ustawie z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym i w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych.

Art. 4. 1. Świadczenia rentowe z ubezpieczeń społecznych wypłaca się, z zastrzeżeniem przepisów o przedawnieniu, od dnia powstania uprawnień, nie wcześniej jednak niż od dnia 1 lutego 1945 r., osobom zaś objętym dekretem z dnia 28 czerwca 1946 r. o odpowiedzialności karnej za odstępstwo od narodowości w czasie wojny 1939—1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 237), a nie pozbawionym obywatelstwa Państwa Polskiego w myśl przepisów dekretu z dnia 13 września 1946 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego osób narodowości niemieckiej (Dz. U. R. P. Nr 55, poz. 310) — nie wcześniej niż od dnia 1 października 1946 r.

2. Minister Pracy i Opieki Społecznej może określić w drodze rozporządzenia kategorie osób uprawnionych oraz warunki i wysokość wypłat świadczeń rentowych za okres przed dniem 1 lutego 1945 r.

3. Przepisy ust. 1 nie naruszają warunków wypłaty świadczeń, unormowanych w porozumieniach międzynarodowych.

Art. 5. 1. Do czasu zawarcia odpowiednich porozumień międzynarodowych upoważnia się Ministra Pracy i Opieki Społecznej do wprowadzenia w drodze rozporządzeń świadczeń zastępczych dla tych obywateli polskich, którzy byli ubezpieczeni w zagranicznych instytucjach ubezpieczeń społecznych, oraz do unormowania zasad zaliczania okresów ubezpieczenia w tych instytucjach na uprawnienia do świadczeń, przysługujących na podstawie polskich przepisów o ubezpieczeniu społecznym.

2. Rozporządzenia te, o ile przewidywać będą udział funduszy państwowych lub samorządu terytorialnego w ponoszeniu kosztów świadczeń zastępczych, zostaną wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz innymi właściwymi ministrami.

3. Do orzekania w sporach o świadczenia zastępcze właściwe są sądy ubezpieczeń społecznych.

Art. 6. Przepisy art. 4 i 5 stosuje się odpowiednio w ubezpieczeniu dodatkowym górników i hutników.

Art. 7. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej oraz innym właściwym ministrom.

Art. 8. 1. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą w odniesieniu do przepisów art. 1 pkt 1, 7 i 10 oraz art. 2 pkt 1 i 6 od dnia 1 lutego 1945 r., w odniesieniu do przepisów art. 1 pkt 5 od dnia 1 lipca 1946 r., a w odniesieniu do przepisów art. 1 pkt 8 oraz art. 2 pkt 5 od dnia 1 kwietnia 1947 r.

2. Osobom, którym przed ogłoszeniem niniejszego dekretu zostały przyznane zamiast renty wypadkowej jednorazowe odprawy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Fundusz Ubezpieczenia od Wypadków i Chorób Zawodowych) dopłaci kwotę odpowiadającą dwunastomiesięcznej rencie.

3. Przepisy art. 1 pkt 6 stosuje się do wszystkich roszczeń o rentę wypadkową bez względu na datę wypadku lub zachorowania na chorobę zawodową, w sprawie których do dnia ogłoszenia niniejszego dekretu nie nastąpiło wydanie decyzji.

Prezydent Rzeczypospolitej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Józef Cyrankiewicz

Minister Pracy i Opieki Społecznej:

w z. Edmund Giebartowski

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski

Minister Administracji Publicznej:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Ziem Odzyskanych:

Władysław Gomułka